

AMAÇ:

Atıkların Çevre ve Orman Bakanlığı Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliğine uygun olarak toplanması, geçici depolanması ve ilgili birimlere teslimini sağlamak

KAPSAM :

Panayır Aile Sağlığı Merkezi çalışanlarını ve temizlik firması çalışanlarını kapsar.

SORUMLULAR:

Bu talimatın uygulanmasından tüm Aile Sağlığı Merkezi çalışanları sorumludur. Tıbbi atıkların ayrıştırılmasından tüm ASM personeli, toplanmasından temizlik personeli öncelikle sorumludur.

TANIMLAR:

Atıklar; **evsel nitelikli atıklar, tıbbi atıklar, tehlikeli atıklar ve radyoaktif atıklar** şeklinde *Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği*'nde tanımlanmıştır. Sağlık kuruluşlarından kaynaklanan atıkların sınıflandırılması Şekil 1 de gösterilmiştir.

A. EVSEL NİTELİKLİ ATIKLAR

- Genel Atıklar:** Sağlıklı insanların bulunduğu kısımlar, doktor ve hemşire odası kontamine olmamış atıkları, temizlik hizmetleri atıkları, mutfak atıkları, yemek artıkları, çay vs. ayrı
- Ambalaj Atıkları:** Tüm birimler, mutfak vb. yerlerden kaynaklanan enfekte olmamış ve tekrar kullanılabilir, geri kazanılabilir kağıt, karton, mukavva, plastik, cam, metal gibi atıklardır. Kontamine olmamaları şartıyla diğer atıklardan ayrı olarak.

B. TIBBİ ATIKLAR

- Laboratuarda oluşturulan tüm atıklar tıbbi atıktır. Tıbbi atıklar başta doktor, hemşire, ebe olmak üzere ilgili sağlık personeli tarafından oluşumları sırasında kaynağında diğer atıklar ile karıştırılmadan ayrı olarak toplanır.
- Tıbbi atıklar hiçbir suretle evsel atıklar, ambalaj atıklar ve tehlikeli atıklar ile karıştırılmamalıdır.
- Enjektör iğne uçları, intranet iğneleri, ampuller, iğne içeren diğer kesiciler, bisturi, lanset, lam, lamel, cam, kırılmış diğer camlar **kesici ve delici alet atıkları** olarak adlandırılır..

C. TEHLİKELİ ATIKLAR

Tehlikeli kimyasallar, sitotoksik ilaçlar, amalgam atıkları, genotoksik atıklar, farmasotik atıklar, basınçlı kaplar vb... atıklardır. 'Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'ne uygun şekilde uzaklaştırılmalıdır.

D. RADYOAKTİF ATIKLAR

Radyoaktif atıklar "Türkiye Atom Enerjisi Kurumu mevzuatı" a göre işlem görmelidir.

UYGULAMA:

- Atıklar kaynağında ayrılmalıdır. Tıbbi atığa atılan her şey tıbbi atık olarak kabul edilmeli ve kesinlikle geri alınmamalıdır. Bu nedenle atığın kaynağında ayrılması çok önemlidir. Aile Sağlığı Merkezi çalışanları atıkları doğru atık kaplarına koymalıdır. Temizlik personeli tarafından tıbbi atıklar toplanırken; atığın standartlara uygunluğu kontrol edilerek, konteynere konulması sağlanmalıdır. Atıklar toplanırken temizlik talimatına uyulmalı maske ve eldiven kullanılmalıdır.

HAZIRLAYAN		ONAYLAYAN
Dr. Necla ATICI ÖZTÜRK		Dr. Ahmet ÜREMEN Yönetici Hekim

- Genel atıklar, **siyah renkli** plastik torbalarda toplanıp; her gün mesai bitiminde Osmangazi Belediyesi Çöp Konteynerine boşaltılacaktır. Evsel nitelikli atıkların tıbbi atıklar ile karıştırılmaları durumunda tıbbi atık kabul edileceklerdir.
- Ambalaj Atıkları mavi renkli plastik torbalarda toplanırlar. Serum ve ilaç şişeleri gibi cam ambalaj atıkları ise yine kontamine olmamaları şartıyla diğer ambalaj atıklarıyla beraber **mavi renkli** plastik torbalarda toplanırlar. Toplanan ambalaj atıkları Ambalaj Atık Toplama Aracına teslim edilir.
- Tıbbi atıklar üzerinde "**Dikkat Tıbbi Atık**" ve "**Uluslararası Biyotehlike**" amblemi bulunan **kırmızı renkli** plastik torbalarda biriktirilir ve torbalar en fazla ¾ oranında doldurulur, ağızları sıkıca bağlanır. Bu torbalar hiçbir şekilde geri kazanılmamalı ve tekrar kullanılmamalıdır. Tıbbi atık torbalarının içeriği hiçbir şekilde sıkıştırılmamalı, torbasından çıkarılmamalı, boşaltılmamalı ve başka bir kaba aktarılmamalıdır.
- Kesici Ve Delici Tıbbi Atıkları** diğer atıklardan ayrı olarak üzerinde "**Uluslararası Biyotehlike**" ve "**Dikkat! Kesici ve Delici Tıbbi Atık**" ibaresi taşıyan plastik veya aynı özelliklere sahip **lamine kartondan yapılmış kutu** ya da konteynırlar içinde toplanır. Bu biriktirme kapları en fazla ¾ oranında doldurulur, ağızları kapatılır ve bantlanarak **kırmızı renkli** plastik torbalara konur. Delici ve kesici atık kapları dolduktan sonra kesinlikle sıkıştırılmamalı, ağızları açılmamalı, boşaltılmamalı ve geri kazanılmamalıdır.
- Kullanılmış serum şişeleri ayrı toplanmadan önce uçlarındaki plastik hortum, iğne gibi hasta ile temas eden kontamine olmuş materyallerden ayrılır. Kontamine olmuş malzemeler tıbbi atıklar ile birlikte toplanır.
- Tıbbi atık torbaları ve delici ve kesici atık kapları ¾ oranında doldukları zaman temizlik personeli tarafından derhal yenileri ile değiştirilmelidir. Yeni torba ve kapların kullanıma hazır olarak atığın kaynağında veya en yakınında bulundurulması sağlanmalıdır.
- Atık pil ve bataryalar pil kutusunda toplanır ve dolduğunda yönetici hekimin görevlendireceği personel tarafından pil toplama merkezlerine teslim edilir.
- Atık toplamada görevli personel göreve başlamadan önce eğitilir. Yılda iki kez iç eğitim verilir ve gerekli görüldüğünde bu eğitimler tekrarlanır. Yapılan eğitimler kayıt altında tutulur.
- Görevli tüm personelin **Hepatit B** enfeksiyonuna karşı bağışıklık durumu kontrol edilmeli, duyarlı olan personel aşılmalıdır. Tıbbi atık taşımada, depolamada görevli personele ayrıca **Tetanos aşısı** yapılmalıdır. Doktor, hemşire, temizlik personeli ve diğer personel kesici ve delici alet yaralanmaları meydana geldiği durumlarda Aile Sağlığı Merkezimizdeki Hekimlere müracaat etmelidir.
- Tıbbi ve kesici ve delici tıbbî atıklar, **16:30 -17:00** saatleri arası toplanmalı ve Bodrum Kattaki **Geçici Tıbbi Atık Deposunda** konteynırlara taşınmalı ve Bursa Büyükşehir Belediyesinin anlaştığı yetkili firmaya imza ve makbuz karşılığı teslim edilerek uzaklaştırılmalıdır..Depo atıklar yetkili firma tarafından alındıktan sonra 1/10 çamaşır suyu ile dezenfekte edilir.

HAZIRLAYAN		ONAYLAYAN
Dr. Necla ATICI ÖZTÜRK		Dr. Ahmet ÜREMEN Yönetici Hekim

ŞEKİL 1

SAĞLIK KURULUŞLARINDAN KAYNAKLANAN ATIKLARIN SINIFLANDIRILMASI				
EVSEL NİTELİKLİ ATIKLAR (20 03* ve 15 01*)		TIBBİ ATIKLAR (18 01* ve 18 02*)		RADYOAKTİF ATIKLAR
A: Genel Atıklar 20 03 01*	B: Ambalaj Atıkları 15 01 01*, 15 01 02*, 15 01 04*, 15 01 05*, 15 01 06*, 15 01 07*,	C: Enfeksiyöz Atıklar 18 01 03* ve 18 02 02*	D: Patolojik Atıklar 18 01 02*	F: Tehlikeli Atıklar 18 01 06*, 18 01 08*, 18 01 10*, 18 02 05*, 18 02 07*
Sağlıklı insanların bulunduğu hasta kısımlar, hastaların muayene edildiği bölümler, ilk yardım alanları, idari birimler, temizlik hizmetleri, mutfaklar, ambar ve atölyelerden gelen atıklar: B, C, D, E, F ve G gruplarında anılanlar hariç, tıbbi merkezlerden kaynaklanan tüm atıklar.	Tüm idari birimler, mutfak, ambar, atölye v.s den kaynaklanan tekrar kullanılabilir, geri kazanılabilir atıklar: - kağıt - karton - mukavva - plastik - cam - metal v.b.	Enfeksiyöz ajanların yayılımını önlemek için taşınması ve imhası özel uygulama gerektiren atıklar: Başlıca kaynakları; I. Mikrobiyolojik laboratuvar atıkları • Kültür ve stoklar • Enfeksiyöz vücut sıvıları • Serolojik atıklar • Diğer kontamine laboratuvar atıkları (lam-lamel, pipet, petri v.b) II. Kan kan ürünleri ve bunlarla kontamine olmuş nesnelere III. Kullanılmış ameliyat giysileri (kumaş, önlük ve eldiven v.b) IV. Diyaliz atıkları (atık su ve ekipmanlar) V. Karantina atıkları VI. Bakteri ve virüs içeren hava filtreleri, VII. Enfekte deney hayvanı leşleri, organ parçaları, kanı ve bunlarla temas eden tüm nesnelere	Anatomik atık dokular, organ ve vücut parçaları ile ameliyat, otopsi v.b. tıbbi müdahale esnasında ortaya çıkan vücut sıvıları: - Ameliyathaneler, morg, otopsi, adli tıp gibi yerlerden kaynaklanan vücut parçaları, organik parçalar, plasenta, kesik uzuvlar v.b (insani patolojik atıklar) - Biyolojik deneylerde kullanılan kobay leşleri	Fiziksel veya kimyasal özelliklerinden dolayı ya da yasal nedenler dolayısıyla özel işleme tabi olacak atıklar - Tehlikeli kimyasallar - Sitotoksik ve sitostatik ilaçlar - Amalgam atıkları - Genotoksik ve sitotoksik atıklar - Farmasötik atıklar - Ağır metal içeren atıklar - Basınçlı kaplar
		E: Kesici Delici Atıklar 18 01 01* ve 18 02 01*	Batma, delme sıyrık ve yaralanmalara neden olabilecek atıklar: - enjektör iğnesi, - iğne içeren diğer kesiciler - bistüri - lam-lamel - cam pastör pipeti - kırılmış diğer cam v.b	G: Radyoaktif Atıklar Türkiye Atom Enerjisi Kurumu mevzuatı hükümlerine göre toplanıp uzaklaştırılır.

*Avrupa Birliği Avrupa Atık Katalogu Kod Numaraları

HAZIRLAYAN Dr. Necla ATICI ÖZTÜRK	ONAYLAYAN Dr. Ahmet ÜREMEN Yönetici Hekim
---	--